

ZPRAVODAJ

MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

LEDEN-BŘEZEN 2020

NOVOROČNÍ SLOVO ŘEDITELE MUZEA

Milí přátelé a příznivci Muzea Komen-
ského v Přerově,

dovoluji mi, abych Vám jménem pracov-
níků celé naší instituce popřál mnoho
zdraví a úspěchů do roku, jehož leto-
počet bude psán dvěma dvacítkami.

Nejočekávanější událostí sezóny 2020
bude dokončení projektu Záchrana
a zpřístupnění paláce na hradě Helfštý-
ně financovaného z Integrovaného Re-
gionálního operačního programu
(IROP) v rámci výzvy č. 21 – muzea, kte-
rý probíhá již od roku 2017. Opravený
palác ojediněle doplněný o atraktivní
vklad moderní architektury bude zpří-
stupněn po šesti letech od uzavření
a věříme, že bude k dispozici návštěvní-
kům již během největší a nejznámější
akce pořádané muzeem – mezinárodní-
ho setkání uměleckých kovářů Hefai-
ston, jehož 39. ročník se skutečně tra-
dičně na konci srpna.

Z chystaných výstavních počínů se mů-
žeme opět těšit na pestrnou nabídku,
o čemž svědčí i různorodá témata se-
zónních výstav na třech zpřístupněných
objektech muzea. Na přerovském zám-
ku proběhne výstava „Nevěsty z jiných
světů. Cizinky v nás“, zasvěcená příbě-
hům žen z různých historických kultur
od neolitu, přes dobu bronzovou a stě-
hování národů až po raný středověk.
V Ornitologické stanici se bude konat
výstava převzatá z Národního zeměděl-
ského muzea, věnující se odchytu ptá-
ků, nazvaná „Čižba – umění jemné a lí-
bezné“. Na hradě Helfštýně to bude
„Příběh torza“, výstava o záchraně hel-
fštýnského paláce a o tom, co jí předchá-
zelo a jak a s jakým výsledkem probíha-
la.

V tomto prvním úvodníku našeho zpra-
vodaje ale bývá dobrým zvykem ještě
se krátce obrátit zpět k roku předešlé-

mu. Zřejmě nejvýznamnější událostí
roku 2019 bylo pro muzeum dokončení
rekonstrukce budovy nábř. Dr. E. Bene-
še 21. Stavba byla hotova ke konci úno-
ra, v březnu proběhlo její slavnostní ote-
vření a byl uspořádán den otevřených
dveří pro veřejnost. Do poloviny roku se
realizovalo náročné přestěhování sbír-
kových předmětů. Budova plně slouží
jako hlavní depozitář muzea a jsou zde
umístěna pracoviště archeologů a kon-
zervátorů-restaurátorů. Je třeba podě-
kovat všem osobám, institucím a fir-
mám, které se na zdařilé realizaci podí-
lely a samozřejmě i všem zapojeným
pracovníkům muzea, kteří při přípravě,
realizaci i dokončení akce pomáhali.

V uplynulém roce můžeme být spokoje-
ni také s nebývale velkým množstvím
oprav na hradě Helfštýně a také s vý-
stavním programem, v němž mimo jiné
zaujaly výstavy „Šejdíři a šizuňkové.
Strípky z historie falšování potravin“ na
přerovském zámku, „Dravci, sokoli a so-
vy“ na ORNIS či „Héfaistovy vavříny“ na
hradě Helfštýně. K těmto i mnoha dal-
ším výstavám probíhala řada doprovod-
ných akcí, především školami oblíbené
edukační programy.

Pokračování na straně 2

Celoroční návštěvnost muzea a jeho zpřístupněných objektů dosáhla počtu 100 311 návštěvníků. Na přerovský zámek si našlo cestu 19 364 a na ORNIS 10 569 návštěvníků. Pokles zaznamenal hrad Helfštýn, na který přišlo 70 378 hostů. Toto snížení má ale objektivní důvody. K již dva roky probíhajícímu omezením otevíracích dnů v týdnu (pouze čtvrtky až neděle) i počtu kulturních akcí za

rok v souvislosti se záchranou hradního paláce se přidala ještě četná dopravní omezení při opravách okolních silnic. Milí čtenáři, těším se na časté setkávání s Vámi při akcích, které jsme pro Vás v novém roce nachystali. Věřím, že budete opět odcházet spokojeni a obohaceni o spoustu zážitků i poznatků.

Radim Himmler, ředitel muzea

Poděkování všem příznivcům hradu Helfštýna

Kvůli rozsáhlým stavebním akcím byl vstup pro veřejnost omezen jen na čtyři dny v týdnu a, jak už to bývá, abychom toho neměli málo, ještě byl znemožněn průjezd po hlavní cestě mezi Týnem a Lipníkem nad Bečvou, takže nás celou sezónu zatěžovaly komplikované a špatně značené objízďky na okolních rozbitých cestách.

Přes všechny komplikace ale celkový počet návštěvníků překonal hranici 70 000 osob, což by nám mohla řada památek závidět i za běžných okolností.

Ještě víc nás však těší příznivý posun na projektu Záchrany a zpřístupnění hradního paláce. Na stavbě se odvedlo obrovské množství práce a dílo nabývá jasnějších obrysů. Během letošní návštěvnické sezóny se určitě dokončí a otevře

veřejnosti včetně nových expozic.

Díky podpoře Olomouckého kraje se z jeho prostředků navíc podařilo opravit dalších pár set metrů čtverečních obvodových hradeb, kompletně opravit zábradlí na široké hradbě v délce 96 metrů a vytvořit nové zábradlí kolem hradní studny.

Pokud hodnotíme rok 2019, tak byl jednoznačně nejzdařilejší z pohledu péče o kulturní památku, za což vděčíme vám všem, kteří jste přispěli činem, návštěvou či pozitivní myšlenkou. Tímto bychom vám rádi poděkovali za to, že jste nám pomohli zvládnout jednu z nejnáročnějších sezón, co do organizace, tak i běžného provozu.

**Za správu hradu Helfštýn
Jan Lauro, kastelán**

Hrad Helfštýn letošním novoročním pocho- dem zdolal rekordní počet návštěvníků

Za zavřenými branami Helfštýna už třetí zimu pokračují záchranné stavební práce na torzu renesančního paláce. Zatímco v letních měsících se po lešení pohybovaly desítky řemeslníků různých profesí, mrazivý čas umožňuje uplatnění jen hrstce stavbařů, kteří se kromě práce mohou ohřát leda u ocelového sudu, v němž celé dny plápolají plameny. Monументální architektura středověké pevnosti tak při pohledu z údolí Moravské brány připomíná spáče, ale na rozdíl od většiny okolních hradů jí šibeniční stavební termíny nedovolují usnout úplně. Pro veřejnost se hlavní brána zavřela po posledním listopadovém víkendu, aby se ale zanedlouho opět otevřela při příležitosti tradičního Novoročního výstupu.

Jan Lauro

Vůbec nejstarší akce hradního kalendáře akcí má za sebou už víc než čtyři dekády. Ve spolupráci s Klubem českých turistů jsme ji 4. ledna 2020 uspořádali po 43. Výstup je zamýšlen jako hvězdíkový, takže začít se dá prakticky kdekoliv, jen cíl je jasný – H-studio na třetím nádvoří. Zde úspěšný turista může získat pamětní razítko, odznáček aj.

Protože v posledních ročnících s potěšením sledujeme mimořádný zájem veřejnosti o toto přátelské setkání v areálu kulturní památky, připravili jsme na první sobotu v novém roce aktivitu, které návštěvníkům pobyt za hradbami zcela jistě zpříjemnil. V provozu byla historická pražička kávy jejíž vůni z čerstvě upražených kávových zrn si vychutnali všichni kolemjdoucí. Pro ty, kteří jejímu kouzlu propadli docela byl, připraven stánek, kde si teplou lahůdku mohli

ochutnat v různých variantách příprav. Hradní kovárnu pro změnu provoněl kouř z výhně a rozeznávala kovadlina, na níž mistr černého řemesla měnil prosté kousky železa v drobné upomínkové předměty. Protože výměnný koš vzorků slivovic si zpravidla poskytli účastníci sami mezi sebou, zajistili jsme jim možnost zakousnout něco dobrého z nové udírny nebo se prohřát zabíjačkovou polévkou z hradní restaurace.

„Hrad“ návštěvníků „dobývajících“ hrad

A jelikož i letos nás návštěvníci poctili svou přízní s potěšením můžeme konstatovat, že jich branami hradu při jejich prvním letošním otevření prošlo rekordních 4 717! Všem vám děkujeme za účast a věříme, že se ve stejné přátelské atmosféře setkáme i napřesrok.

Tak nějak... Výstava obrazů Evy Chyťové

První výstava, která zahájí výstavní sezónu roku 2020, bude zasvěcena výtvarnému umění a představí malířskou tvorbu svérázné olomoucké výtvarnice Evy Chyťové.

Autorka se tematicky věnuje několika oblastem, z nichž nejvýraznější je snaha o zachycení věčného tématu přitahování a odpuzování dvou propojených a přesto svébytných světů, mužského a ženského. Dále se věnuje tvorbě osobitě pojatých portrétů, ať už světově slavných osobností nebo známých z autorčina života. Návštěvníci se ale také mohou těšit na nový cyklus děl směřujících více k abstraktnějšímu zpracování, jako jsou chtěné, ale mnohdy nenaplněné životní touhy nebo inspirace dojmy a zážitky nabytými při cestování. Díla tvoří nejčastěji technikou akryl na sololitu.

Eva Chyťová je osobou známou na olomoucké výtvarné scéně. Po absolvování aranžérské školy s výtvarným zaměřením bylo nejdůležitějším momentem jejích uměleckých začátků setkání s malířem, grafikem, písmomalířem a básníkem Miloslavem Holcem, který se stal jejím učitelem a pomáhal jí rozvíjet svůj vlastní styl. Od svého mládí se pohybovala mezi malíři a sochaři, stávala se pro ně inspirací, někteří prošli jejím životem a byli zase inspirací pro ni. Dlouhá léta působila na výtvarném oddělení Vlastivědného muzea v Olomouci.

V posledních letech, kdy tvoří ve svém rodišti Nákle, uspořádala řadu zajímavých výstav s fotografickou i malířskou tematikou, naposled například v galerii Patro v Olomouci (2013), na zámku v Plumlově (2015) nebo ve šternberské Expedici (2016). Na výstavě na přerovském zámku představí kromě výběru z dřívější tvorby zcela novou, dosud nevystavovanou kolekci obrazů vytvářenou postupně od roku 2017.

Výstava umístěná do kaple přerovského zámku bude zahájena vernisáží ve čtvrtek 16. ledna 2020 od 17.00 a potrvá do 15. března.

Radim Himmler

Jiný pohled na Přerov očima Lubomíra Dostála

Třetí lednový čtvrtek zveme všechny milovníky umění na připravovanou výstavu přerovského rodáka, kreslíře a básníka Lubomíra Dostála.

Lubomír Dostál se narodil 14. ledna 1965 v Přerově, věnuje se kresleným vtipům,

kterými je znám, dále pak perokresbám, kde zachycuje nejen zapomenutá místa především v Přerově. Při své umělecké práci používá tužku, uhlé nebo akvarel. Kreslení Lubomíra Dostála uchvátilo, ještě než se stal školou povinným. Když

nastoupil do první třídy, zamiloval si výtvarnou výchovu. Není tedy náhodou, že sám stejný předmět pak sedm let vyučoval v Přerově a v Kodorách. Svůj kreslířský vzor poznal v televizi – u obrazovky obdivoval obrázky Miloše Nesvadby. Ten ho zaujal natolik, že s kresbou vytvořili nerozlučnou dvojku. Jak sám říká: „*I on (Miloš Nesvadba, pozn. red.) má velký podíl na tom, že kreslím s dětmi po*

školkách a školách po celé Moravě.“

I když si za svou střední školu vybral stavební průmyslovku, od své záliby se úplně neodloučil a jako malíř dekorací v olomouckém divadle se v ní ještě více zdokonalil. Velmi mu pomohli kolegové akademici. I díky nim se jeho dřívější koníček proměnil v povolání.

Na výstavě bude k vidění více než padesát Dostálových prací z různých období jeho tvorby, především pohledy na různá zákoutí města Přerova. Zastoupeny zde budou všechny výtvarné techniky, se kterými umělec pracuje (tuž, uhl, tužka i akvarel).

Slavnostní zahájení výstavy za přítomnosti autora, na které jste všichni srdečně zváni, proběhne 23. ledna v 17. hodin v zámecké Slavnostní síni města Přerova.

Kamil Lukeš

NEVĚSTY Z ŠERA DÁVNÝCH VĚKŮ

Ve čtvrtek 20. února 2020 bude v prostorách přerovského zámku zahájena výstava Nevěsty z jiných světů. Cizinky v nás, která propojuje archeologii, historii, dějiny odívání i každodennosti a v neposlední řadě genderová studia. Návštěvníci Muzea Komenského mají možnost tuto ojedinělou výstavu shlédnout jako první na Moravě.

Markéta Straková, Aleš Drechsler

Tisíce let historie pohledem žen, které odešly za největší změnou svého života. Tak zní podtitul výstavy, která originálním způsobem nahlíží do šestice historických období – od neolitu, přes dobu bronzovou a stěhování národů až po raný středověk. Autorský tým ateliéru Jak obléci pračlověka v čele s Mgr. Kristýnou Urbanovou v ní návštěvníkům představuje osudy několika žen, jejichž ostatky a vybavení hrobů nám pomáhají

Bathilda – franská královna

odhalit jejich životní příběhy. Společným prvkem výstavy je, že všechny vybrané ženy ve svém životě zažily něco, co jim výrazně změnilo osud. Opustily místo, kde se narodily, a dostaly se do prostředí nového, často dosti vzdáleného nejen zeměpisně, ale i kulturně.

Tvůrci výstavy vybrali ženy, o kterých máme tolik informací, že v archeologickém vyprávění o kulturách, hrobech a artefaktech návštěvníci uslyší úryvky příběhů osobních, a osudy těchto žen a dívek, které již jsou tisíce let po smrti, k nim přesto dokáží velmi citlivě promlouvat i přes propast času.

Svůj příběh nám bude vyprávět Nevěsta z doby kamene, Sluneční dívka, Keltská Amazonka, Kráska ze severu, Dětská nevěsta a Sv. Bathilda, matka tří franských králů... Dají nám nahlédnout do ženského světa dávných časů, který byl daleko pestřejší, než by se mohlo zdát – a ve spoustě každodenních detailů

fascinující svou vynalézavostí. Domácí práce, odívání, šperky, péče o vlasy... Ale ženy byly také bojovnicemi, kněžkami, tanečnicemi, matkami...

Byly záminkou pro rozpoutání válek i jejich obětí; majetkem i uctívanými modlami. Není náhodou, že výstava vrcholí příběhem Bathildy – ženy, která se z otrokyně stala královnou, a posléze světicí.

*Sluneční dívka z doby bronzové (foto vlevo)
a detail jejího bronzového disku*

Na příbězích vybraných žen a dívek a jejich pohledem tak může návštěvník sledovat vývoj vztahu k ženám a jejich postavení ve společnosti od nejstarších dob, spojených s doklady kolektivního násilí a unášení žen, přes období, kdy se svoboda žen stávala válečnou kořistí a žena mohla být jako zboží odvečena a proti své vůli provdána, až po dobu, kdy sňatky byly důležitým nástrojem politiky elity a měly patrně kromě bezpečnostního či majetkového přínosu i jistý exotický a prestižní kontext.

Málokdy však mohla žena rozhodovat o svém osudu tak, jak to známe z naší, středoevropské současnosti. Že však nemusela být vždy jen obětí svého pohlaví, dokládají příběhy keltské ženy-bojovnice či výjimečné Sluneční dívky z doby bronzové...

Sluneční dívka zemřela ve věku 16-18 let a byla pohřbena v Dánsku někdy okolo roku 1380 př.n.l. Ukrytá v mohyle, zavře-

Pokračování na straně 7

ná v rakvi z dubu tak přečkala celé věky, aby na počátku 20. století znovu spatřila světlo světa. Nález to byl natolik jedinečný, že dodnes budí zájem vědců.

Do hrobu byla uložena ve vlněné haleně s tříčtvrtečními rukávy a šňůrové sukénce. Na každé ruce měla bronzový náramek, ve vlasech na levé skrání drobnou záušnici a na břicho jí ležel velký bronzový disk s tepanou výzdobou navlečený na vlněném opasku. Na tom samém opasku byl rovněž navlečen hřeben z parohoviny. Oděv dívky nápadně připomíná oděvy ztvárněné na bronzových soudobých soškách zobrazujících tanečnice v akrobatických pózách. Byla jí tedy i dívka z Egtvedu? Bronzové disky s rytými spirálovitými motivy na povrchu představují slunce; oděv a jeho doplňky tedy mohly mít i religiózní význam při kultovním tanci.

Nedávným výzkumem bylo poodhaleno něco z jejích tajemství – tato podivuhodná dívka totiž, podle analýzy izotopů získaných z jejích zubů, nepocházela z Dánska, ale z oblasti střední Evropy. Ještě zajímavější však bylo zjištění, že děvče ve svém životě cestovalo napříč Evropou – a to ne jednou. Poslední cesta, která vedla do Dánska, byla podniknuta půl roku před její smrtí. Kdo byla tato dívka? Nevěsta z jiného kmene? Potulná tanečnice, obchodnice nebo snad kněžka některého z kultů doby bronzové?

Na výstavě si návštěvník může prohlédnout pečlivě zrekonstruovaný oděv nejen této dívky, ale i ostatních, které jsme zmínili. Všechny oděvy pocházejí z dílny ateliéru Jak obléci pračlověka a byly šity v ruce, z materiálů odpovídajícím původním nálezům z prostředí České republiky a Evropy. „*Při výrobě rekonstrukcí pro nás bylo důležité zachovat maximální možnou autentičnost, proto jsme pracovali vždy s doložitelnými materiály a vycházeli ze soudobých poznatků o vývoji odívání a textilnictví,*“ uvádí autorka výstavy Mgr. Kristýna Urbanová. Velký důraz byl kladen také na přesnost replik oděvních doplňků a šperků. Všechny rekonstrukce vznikaly pouze za účelem této výstavy, která tak představuje unikátní příležitost shlédnout vývoj odívání a vnímání krásy v průběhu několika tisíciletí.

Dokončení na další straně

Keltská žena-bojovnice

Kromě panelů a figurín je výstava tvořena také bohatým archeologickým materiálem – ve vitrínách jsou vystaveny sbírkové předměty ze sbírek Muzea Komenského v Přerově, Národního muzea, Moravského zemského muzea a dalších institucí napříč ČR. Některé z nich jsou na Moravě vystaveny vůbec poprvé a pouze zde budou k vidění některé originální nálezy z hrobových situací, o nichž výstava vypráví – například šperky z hrobu dětské nevěsty pohřbené v Záluží u Čelákovic nebo stříbrné ozdoby gótské dámy ze středočeských Třebusic, a jiné, neméně zajímavé artefakty.

Funkční repliky oděvů může návštěvník spatřit nejen na realistických figurínách, ale také na živých modelkách na podmanivých velkoformátových fotografiích, které svou atmosférou emočně umocňují působivost příběhů žen a dívek z dávných časů a dávají jim skutečně ožít – a návštěvníka přímo vtahují do dějů a situací tak, jak se skutečně mohly stát...

Součástí výstavy bude také odpočinková zóna vybízející k zastavení, posezení, zamyšlení či hře. Návštěvníci z řad dětí (a nejen oni) jistě ocení „dobové hračky“ v podobě figurek a nejrůznějších skládaček z rozličných přírodních materiálů; pro všechny věkové skupiny je připravena řada interaktivních prvků, vybízejících návštěvníky k dalšímu

zkoumání a objevování. Také ti, kteří budou chtít své dojmy z výstavy zakreslit na papír, se mohou vyřádit v kreslířském koutku s omalovánkami.

Dětská nevěsta z doby stěhování národů

Díky věrným rekonstrukcím oděvů, šperků a doplňků, jedinečně kombinovaným s originálním archeologickým materiálem, podmanivým fotografiím, přehledným a atraktivním mapkám i celé řadě dalších propracovaných detailů je výstava Nevěsty z jiných světů skutečným zážitkem a lahůdkou nejen pro milovníky archeologie a dějin odívání.

Výstava bude k vidění od 21. února do 20. června 2020 v prostorách přerovského zámku a její součástí budou také doprovodné akce: komentovaná prohlídka výstavy autorkou Mgr. Kristýnou Urbanovou (21. března 2020), tematická přednáška či Muzejní noc. Pro školy je plánován edukační program.

Pianorecital Igora Tausingera

V návaznosti na blížící se derniéru výstavy Lásky nejen v umění si vás dovolujeme pozvat v úterý 28. ledna 2020 v 18 hodin do zámecké Slavnostní síně města Přerova na koncert Igora Tausingera.

Igor Tausinger se narodil v Praze 22. listopadu 1949. Vystudoval Státní konzervatoř v Praze, obory klavír, dirigování a skladba.

Nedá se o něm říci, že by byl fluktuant – pracoval 42 let nepřetržitě jako hudební režisér Československého, posléze veřejnoprávního Českého rozhlasu na stanici Vltava. V téže profesní funkci pokračuje i nadále jako externista.

Vychoval dceru Ester a syna Elmara, zasadil mnoho stromů, jen ten dům zatím nepostavil.

Jeho oblíbenou činností je pěší přesun v terénu v různých stupních rychlosti.

Před cca 17 lety našel při jedné ze svých průzkumných cest živého hada. V ZOO, kam jej šel odevzdat, mu řekli: „Máte

štěstí. Teoreticky vzato, na rozloučení s nejbližšími byste měl deset minut – je to chřestýš!“ Od té doby pořádal 13 let v čase svých narozenin v pražské Stromovce kros Chřestýšův Hadiběh.

Nedávno se rozpomněl na své kompoziční vzdělání a pro amatérský soubor „Divadlo na baterky“ vytvořil sedm původních písniček do detektivní hry A. Christie „Past na myši“. Letos napsal pro divadelní spolek Merlot další čtyři písně do francouzské frašky „Slaměný klobouk“, které coby pianista živě doprovází.

Píše také básně – někdy do šuplíku, ale častěji konkrétním známým – např. v posledních pěti letech každoročně pro ZUŠ Benátky nad Jizerou do jejich novoročního Kratochvilného kalendáře. Tvořil i drobnou grafiku, sem tam i nějaký ten šperk... Jeho koníčkem je pantomima (mnohé z etud si vymyslel sám), v níž je mu vzorem francouzský mim Marcel Marceau.

Olga Tausingerová

Pohled na již instalovanou linii vánočních stromků, sloužících jako náhrada za vykácené smrky kvůli prodloužení sjezdovky. Geniální nápad šéfa odchytu se již výborně osvědčil.

Jak se chytá na Červenohorském sedle

V posledním čísle zpravodaje jsem uveřejnil krátkou zprávu o výjimečném odchytu rákosníka pokřovního v Jeseníkách na Červenohorském sedle. Jednalo se o teprve čtvrté zjištění tohoto druhu v Česku. Nešlo však o jedinou zvláštnost při letošním odchytu a protože tato akce již běží desátým rokem, určitě si zaslouží menší ohlednutí. Pracovníci ORNIS se na ní pravidelně od začátku podílejí zajišťováním některých turnusů.

Akci v prvních letech zajišťoval dá se říci již nestor kroužkování u nás, ač pouze o jediný rok starší než autor tohoto článku, František Zicha. Původem jihomoravák, ale mnoho let působící jako dendrolog v průhonickém parku. Podle mého názoru raději ani nikdy nepočítal, kolik desítek tisíc korun utratil za sítě, kroužky, elektřinu, nájem terénní boudy a za

vše ostatní kolem zmíněné odchytové akce. Na nemalé peníze přišla i silná výbojka, která je používána při odchytu ptáků táhnoucích v noci. (A těch je mezi našimi druhy většina!)

Velkým pomocníkem mu byl za všech okolností i Martin Vavřík, další nadšený kroužkovatel a zároveň učitel na základní škole v Sobotíně. Sám nechápu, jak může člověk strávit vzhůru několik nocí, s kratičkými přestávkami na spaní mezi jednotlivými kontrolami sítí, a pak jet na osm hodin ráno na vyučování!

V posledních letech je ale celá akce již organizována na víceméně profesionální úrovni, kterou zajišťuje Mgr. Radek Lučan, Ph.D., odborný pracovník katedry zoologie Univerzity Karlovy (a mimochodem odchovanec naší ornitologické stanice – Radek pochází z Chvalčova). Letošní desátá sezóna byla výjimečná

v několika aspektech. Za prvé byl odchycen nejvyšší počet ptáků, celkem 15 038 ex. Byla také překročena magická hranice 100 000 okroužkovaných ptáků na této akci. A u několika druhů byla navíc překročena historická maxima. Jedná se v první řadě o ikonickou sluku lesní, u které počet letos chycených jedinců dosáhl neuvěřitelných 173 jedinců (dosavadní maximum bylo 117 kusů z roku 2014). A dokonce byla chycena i vůbec první sluka již dříve kroužkovaná, a to (kupodivu!) ve Francii. Z Francie nám prozatím chodily jen záznamy o našich střelených slukách – stejně jako z Itálie nebo Španělska. K překročení dosavadní nejvyšších úlovek u několika dalších druhů překvapivě zřejmě přispělo vykácení řady stromů ve střední části odchytového místa na sjezdovce. Vznikla zde tak poměrně rozsáhlá plocha téměř bez vegetace, což vyhovovalo některým druhům vázaným právě na podobné biotopy, jako jsou lindušky.

U obou druhů byla dosavadní maxima překročena dost výrazně: linduška lesní letos 304 (dosavadní maximum bylo 226 z roku 2012), linduška luční 144 (dosavadní maximum bylo 70 z roku 2011). Nejvyšší počty byly chyceny i u obou nejběžnějších druhů sýkor, díky jejich enormnímu průtahu ze severozápadu (rekordní počty měly i odchytové stanice na pobřeží Baltu). Sýkora koňadra byla na Sedle kroužkována v počtu 3356 ex. (dosavadní maximum bylo 1949 z roku 2012), sýkora modřinka potom 777 ex. (dosavadní maximum bylo 346 z roku 2015).

Nepřetržitý odchyt v délce více jak tři měsíců sebou přináší enormní nároky jak na celkovou organizaci, tak i na účastníky jednotlivých turnusů. Pro úspěšný (tedy početný) odchyt totiž platí základní pravidlo – čím horší počasí, tím lepší odchyt. Zcela ideální je mlha, může

i mírně pršet, a středně silný jižní vítr. Za slunečného, bezvětrného počasí setrvávají ptáci na místě, snaží se nabrat další tukové zásoby na cestu... a netáhnou. Radek (Mgr. Radek Lučan, Ph.D., pozn.red.) navíc do odchytu ptáků zakomponoval i sledování tahu netopýrů (Ano, i některé druhy netopýrů pravidelně táhnou!) a některých výrazných druhů motýlů, kteří v noci přilétají k silné výbojce. A od loňského roku k tomu přibýlo i sledování tahu pestřenek pomocí automatického odchytu do tzv. Malaiseho pastí. Dosavadní předběžné výsledky ukazují poměrně silnou podobnost v tahu mezi těmito tak vzdálenými systematickými skupinami živočichů.

Při pohledu na již pravidelně chytaný druh lelka lesního tvrdila dcera, že nemá otevřený zobák, ale hlavu. Jde o skvělé zařízení k odchytu velkých nočních můr.

Před hlavními organizátory celého národního odchytu nezbývá než smeknout a popřát jim dalších minimálně deset úspěšných let. A samozřejmě i odpovídající zpracování rozsáhlého souboru dat z této akce.

Josef Chytil

ZDENĚK BURIAN PRO ŠKOLY

Na přerovské výstavě o Zdeňku Burianovi (narozen 11. února 1905, zemřel 1. července 1981), která připomíná 115. výročí umělcova narození, bude představena kompletní tvorba obrazových pomůcek, vytvořených Z. Burianem a jeho spolupracovníky pro školní výuku. Ve výstavních prostorech přerovského zámku si ji můžete prohlédnout od 20. března do 27. září 2020.

Jarmila Klímová

Začínáme tím nejcennějším, co v našem depozitáři školních obrazů máme – třemi olejomalbami lidských typů z doby první republiky, ukazujícími typy obyvatelstva amerického, afrického a asijského. Tyto Burianovy obrazy byly původně určeny pro Stanislava Nikolaua a jeho zeměpisný časopis *Širým světem*. V cyklu nazvaném *Země a lidé* vzniklo 40 děl, třiatřicet olejomaleb krajin z různých koutů Země a sedm obrazů, zachycujících vždy čtyři portréty mužů i žen rozličných národů a plemen. Obrazy vycházely nepravidelně jako barevné přílohy časopisu od 3. do 19. ročníku (1925–1942). Stanislav Nikolau sestavil v té době pro Ústřední nakladatelství a knihkupectví učitelstva československého v Praze soubor *Nástěnné obrazy k vyučování zeměpisu*, do kterého si vybíral mj. čtyři díla Zdeňka Buriana – troje lidské typy a obraz *Na východoafrické stepi*. V polovině 90. let 20. století se originály zmíněných lidských typů dostaly složitou cestou do sbírky přerovského muzea a časem k nim byla získána i tištěná podoba.

Vznik nejznámějších školních obrazů Zdeňka Buriana, namalovaných pro potřeby výuky, spadá do 50. let. Malíř vytvořil pro Státní pedagogické naklada-

telství (*Učební pomůcky*, Komenium) na pět desítek paleontologických obrazů, z nichž byla podstatná část vytištěna jako nástěnné obrazy pro školy. SPN nazvalo tento cyklus *Vývoj člověka, Země a vesmír*. Tabule byly na rubu zpravidla opatřeny popisem od odborného poradce, paleontologa Josefa Augusty. Při vyhledávání sbírkových předmětů pro přerovské muzeum se na téměř každé škole, kterou jsme navštívili, vyskytovala desítka nejrozšířenějších Burianových obrazů ještě v 90. letech minulého století (mamut, brontosaurus, několik typů člověka a jeho sídliště, pralesy, kambričky a silurské moře, jiná pravěká zvířata). V roce 1989 vyšlo dalších šest Burianových maleb v obrazovém souboru s názvem *Fáze kmenového vývoje člověka*. Vystavujeme i méně známý Burianův volný cyklus *Krajiny a půdní typy* z let

1952–1960, který doplňoval přírodopisné i zeměpisné učivo. Na osmi obrazech, od černoze po poušť, je znázorněn krajinný ráz, druhy porostů i zvířeny a průřez půdním typem. Pět dalších obrazů pak ukazuje typický vzhled např. tropického pralesa, tajgy nebo mořského pobřeží. Výstavu nástěnných obrazů doplní další školní pomůcky s kresbami Z. Buriana – menší obrazové soubory (Neandertálci, Lovci mamutů a sobů, Pradějiny koně) a dobové učebnice, populárně-naučná literatura pro mládež nebo ukázky z dětských časopisů.

Zdeněk Burian je považován za jednoho z nejvýznamnějších ilustrátorů pravěku na světě. V oboru, který je dnes nazýván paleoart, má úspěšné české následovníky. Připomeneme nejznámější z nich ilustracemi v současné knižní produkci.

V rámci výstavy bude pro veřejnost uspořádána v úterý 7. dubna 2020 v 17.00 přednáška v Korvínském domě. S Burianovým životem a dílem nás seznámí jeho vynikající znalec, Rostislav Walica z Prahy, spoluautor obsáhlých monografií *Dobrodružný svět Zdeňka Buriana* (2016) a *Podivuhodný svět Zdeňka Buriana* (2018).

Všechny tváře Komenského

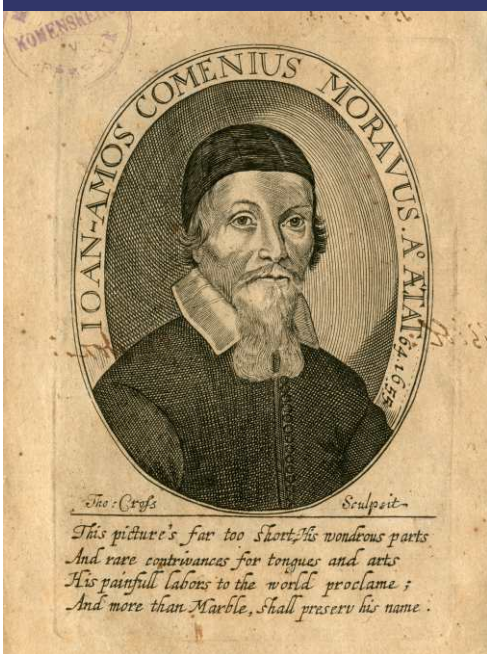
V roce 2020 si připomínáme 350. výročí od smrti Jana Amose Komenského. Mnohým se okamžitě vybaví nejznámější Komenského přízvisko Učitel národů.

Helena Kovářová

Jeho zpodobnění jako učitele se žáky zná snad každý, ať už ze školních učebnic, z pomníků a reliéfů na budovách škol nebo dokumentárních a populárně-naučných filmů. Ovšem první portréty představovaly Komenského jako učenice a tento způsob jeho zpodobnění převažoval až do druhé poloviny 19. století, kdy narůstal počet a rozmanitost jeho výtvarných děl zabývajících se touto velkou osobností světových dějin. Umělci se

nechávali inspirovat Komenského myšlenkami a zobrazovali jej jako proroka, pastýře, exulanta či biskupa. Různé podoby Komenského představí výstava v přerovském muzeu, kterou bude možné si prohlédnout od března, kdy slaví

me jeho narození, až do listopadu, kdy si připomeneme výročí jeho smrti. Po celou dobu bude probíhat také zcela nový edukační program Tváře Komenského, který seznámí se spleťtostí jeho životních osudů, s rozmanitostí Komenského díla a jeho odrazem ve výtvarném umění. Kromě lektorované varianty pro školy připravují muzejní pracovníci také samoobslužnou variantu pro návštěvníky stálých expozic muzea. Dalším příspěvkem Muzea Komenského v Přerově k Národním oslavám Komenského 2020–2022 bude připravovaná publikace s názvem Komenský ve sběratelství. Formou katalogu z přerovských sbírek představí Komenského podobiznu v „papírových“ sběratelských oborech (filokartie, filumenie, filatelie atd.). Vyjde na podzim 2020.

Archeologický výzkum u kostela sv. Vavřince v Přerově

V měsících září až listopadu loňského roku proběhl záchranný archeologický výzkum v rámci projektu: „Římskokatolická farnost Přerov, dešťové vody, reteční nádrž“.

Zdeněk Schenk

Nejstarší doklad osídlení byl členy archeologického týmu Muzea Komenského v Přerově zachycen v místě budované retenční nádrže. Během postupného snižování jednotlivých vrstev na projektovanou niveletu základu nádrže byla zachycena sídlištní jáma z doby raného středověku (8.–9. století), která byla zahloubena z úrovně tmavě hnědého půdního horizontu do podloží tvořeného světle žlutohnědým pískem naplaveným řekou Bečvou před více než tisíci lety. Zásyp sídlištní jámy obsahoval zlomky hrnce s výrazným podílem ostřiva v keramické hmotě. Povrch části nádoby byl zdoben horizontálními rytými žlábkami.

*Pohled na dvůr přerovské fary.
Šipkou vyznačeno místo nálezu staré studny.*

V souvislosti s výkopy jednotlivých větví a svodů dešťové kanalizace na dvoře fary a okolo kostela sv. Vavřince byly dokumentovány především archeologické situace z období raného novověku, které poskytly velké množství zlomků dobové kuchyňské keramiky (hrnce, džbány, trojnohé pánve, talíře) a dále fragmenty renesančních a raně barokních kamenných kachlí. Tyto kam-

nové kachle byly nejčastěji zdobeny tapetovým vzorem tvořeným srdčitou mřížkou s akanty a rozetami v jednotlivých polích.

Detail čelní vyhřívací stěny renesančního kamnového kachle s motivem srdčité mřížky, s akanty a rozetami.

Za zcela unikátní reliéf dochovaný zčásti na čelní vyhřívací stěně jednoho z nalezených kachlů lze považovat motiv mužské postavy v dobovém oděvu, který překvapuje mimořádně zpracovanými detaily. Soubor kamnových kachlů lze datovat na přelom 16. a 17. století.

Detail torza renesančního kachle s částí dochovaného reliéfu mužské postavy v dobovém oděvu.

Z kovových předmětů nalezených v okolí kostela sv. Vavřince zaujmou dva

barokní mosazné křížky. V prvním případě se jedná o spodní část kříže typu Caravaca, na jehož povrchu jsou dochovány ryté latinské nápisy: ORA-PROME a SINPE CADO ORIGINA, což v překladu znamená „Pros za mě“ a „Bez dědičného hříchu“. Původ tohoto kříže lze hledat v jihošpanělském poutním místě Caravaca de la Cruz poblíž města Murcia. V průběhu 17. století se kult tohoto křížku rozšířil postupně do střední Evropy díky aktivitám členů františkánského a jezuitského řádu. Byla mu přisuzována zázračná moc, která měla svého nositele ochránit zejména před nemocemi, uhranutím a v neposlední řadě před bouřkou a nepřízní počasí. Druhý nalezený barokní křížek nese na lici postavu ukřižovaného Krista a na rubu pět nejsvětějších ran. Mosazný křížek je opatřen drátěným očkem pro zavěšení.

K nejzajímavějším archeologickým nálezům patřily mince. Starší část souboru mincí, zachráněných za pomoci detektoru kovů, tvoří sedm stříbrných ražeb z 16.-17. století, které byly v průběhu archeologického výzkumu postupně nacházeny v úrovni terénní vyrovnanosti z období raného novověku. Jde o jednotlivé náhodné ztráty, které souvisí s aktivitami probíhajícími v prostoru farní zahrady. Nejstarší minci představuje mariánský groš, jehož název pochází od vyobrazení Panny Marie a opisu: MARIA MATER CRISTI. Byl ražen v letech 1550-1554 v mincovně hanzovního města Einbeck v Dolním Sasku. Z roku 1670 pochází grešle ze slezského knížectví Lehnice - Břeh. Z doby vlády císaře Leopolda I. (1657-

1705) jsou v kolekci zastoupeny tři mince. Jde o krejcar z městské mincovny v Kostnici, grešlí z roku 1664 a drobný fenik z roku 1673 ražený v Grazu. Nálezy stříbrných mincí uzavírá salcburský 3krejcar Maxe Gandolfa von Kuenburg z roku 1681 a jednostranná polovina krejcaru biskupa Fridricha Hesensko-Darmstadtského ražená ve stejném roce ve Vratislavi.

Barokní mosazné křížky a stříbrná grešle z roku 1664 nalezené ve výkopu dešťové kanalizace u kostela sv. Vavřince.

Mladší část kolekce nalezených mincí spadá do 19.-20. století. Tvoří ji několik desítek drobných mincí z období Rakouska-Uherska, první republiky a protektorátní mince. Nejmladší ražby spadají do doby po roce 1948.

Kromě mincí bylo nalezeno rovněž několik olověných projektilů do palných zbraní (mušket a pistolí). Na některých jsou patrné nálitky, které jsou dokladem odlévání tohoto typu střeliva v tomto prostoru v 17. století. Čistě hypoteticky mohou souviset s obdobím třicetileté války, kdy v roce 1642 došlo k vypálení přerovského Dolního města Švédy.

6. listopadu 2019 byla ve výkopu svodu dešťové kanalizace na dvoře římskokatolické farnosti Přerov objevena studna. Ta byla po ztrátě své funkce ve 20. století uzavřena a zneprístupněna beto-

Soubor stříbrných mincí ze 16.-17. století nalezený během záchranného archeologického výzkumu na dvoře Římskokatolické farnosti Přerov.

novým základem. Stará studna byla vzděna z lomového kamene. Její průměr činí 1,4 m. Studna v současnosti dosahuje hloubky okolo 4,5 m, přičemž tento údaj patrně není definitivní vzhledem k částečnému zasypání jejího dna.

Výsledky záchranného archeologického výzkumu přispěly výraznou měrou po stránce archeologické k poznání dosud neprobádané části historického centra města Přerova.

KALENDÁRIUM

neboli

CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT...

11. 1. **Mezinárodní sčítání vodního ptactva.** Společné pozorování ptáků na Kvasické pískovně, v okolí řek Moravy a Rusavy, na Záhlinských rybnících a na Hulínské pískovně. Sraz na vlakovém nádraží v Tlumačově v 8.15, ukončení v 15-16 hodin v Hulíně. Délka trasy 15 km. Více info na www.ornis.cz. ORNIS.

16. 1. od 17.00 **vernisaž výstavy Tak nějak... Eva Chyťová: Obrazy.** Výstava představí tvorbu známé olomoucké výtvarnice Evy Chyťové. Přerovský zámek.

18. 1. **Návštěva u přerovských bobrů.** Vyprávění Vlastimila Kostkana o bobrech a vycházka s pozorováním jejich činnosti na laguně. Od 9.30 v budově ORNIS, pak v terénu. Vstupné 10 Kč. ORNIS.

23. 1. od 17.00 **vernisaž výstavy Lubomír Dos-tál - Jiný pohled na Přerov.** Přerov očima známého místního kreslíře a karikaturisty. Slavnostní síň města Přerova. Přerovský zámek.

24. 1. od 16.00 **Vitrážování - zimní květy.** Výtvarná dílna s Veronikou Matlochovou. Vstupné 380 Kč, v ceně materiál, pomůcky. Je třeba se přihlásit do 22. 1. na tel 581 219 910/kl.12. Více informací na www.ornis.cz. ORNIS.

26. 1. **Co se děje v lese?** Vycházka do městského lesa a povídání Víta Navrátila o tom, co se s lesy děje. Odjezd linkovým autobusem v 11 hodin z nástupiště č. 20 v Přerově do stanice Lazničky - mlýn. Procházka lesem na Svrčově. Více informací na www.ornis.cz. ORNIS.

28. 1. od 18.00 **Pianorecital Igora Tausingera.** Koncert u příležitosti blížící se derniéry výstavy Lásky nejen v umění. Slavnostní síň města Přerova. Vstupné dobrovolné. Přerovský zámek.

6. 2. od 9.00 **Voda na zahradě.** Vyhlášení vítězů výtvarné soutěže a vernisaž výstavy přihlášených prací. Více info na www.ornis.cz. ORNIS.

7. 2. od 16.00 **Mozaika na kámen.** Výtvarná dílna s Veronikou Matlochovou. Vstupné 380 Kč. Přihlášky do 5. 2. 2020. Podrobnější informace na www.ornis.cz. ORNIS.

20. 2. od 17.00 **vernisaž výstavy Nevěsty z jiných světů. Cizinky v nás.** Slavnostní zahájení hlavního výstavního projektu sezóny. Přerovský zámek.

22. 2. od 9.00 do 13.00 **Přerovský masopust.** Podrobnější informace na následujících stránkách přílohy Kultura Přerova.

28.-29. 2. pátek od 17.00 do 19.00, sobota od 9.00 do 12.00. **Swap - výměna oblečení zdarma.** 24.-27. 2. příjem darů v budově ORNIS nebo až přímo na místě (jen oblečení ne starší pětilet či nadčasové, čisté, a neobnošené). Místo pořádání: CoWorking, Wilsonova 18 v Přerově, 1. patro, vstupné 30 Kč.

29. 2. od 10.00 **Výroční schůze Moravského ornitologického spolku.** Podrobné informace na www.ornis.cz. ORNIS.

5. 3. od 16.30 **Soví noc.** Přednáška s ukázkou živých zvířat. Více na www.ornis.cz. ORNIS.

6. 3. od 16.00 **Ptáček v klícce s keramickým dnem.** Výtvarná dílna. Vstupné 380 Kč, v ceně materiál a pomůcky. Je třeba se přihlásit do 4. 3. na tel 581 219 910/kl.12. Podrobné informace na www.ornis.cz. ORNIS.

19. 3. od 17.00 **vernisaž výstavy Zdeněk Burian.** Přerovský zámek.

21. 3. od 17.00 **komentovaná prohlídka výstavy Nevěsty z jiných světů. Cizinky v nás.** Výstavou provázejí autoři Kristýna Urbančová a Jan „Tonda“ Půlpán. Přerovský zámek.

31. 3. odborná **konference Květnové povstání českého lidu.** Více informací průběžně na www.prerovmuzeum.cz. Přerovský zámek.

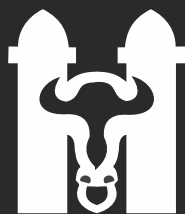
1. 4. od 17. 00 **vernisaž výstavy Čižba - umění jemné a líbezného.** Slavnostní zahájení hlavní výstavy sezóny. Více informací na www.ornis.cz. ORNIS.

Změna programu vyhrazena.
Máte-li zájem dostávat nejen zpravodaj, ale i veškeré pozvánky na akce muzea elektronicky, požádejte si na info@prerovmuzeum.cz o zařazení Vaší emailové adresy do adresáře.
Takto Vám již nic neuteče!

KULTURA PŘEROVA

leden–březen
2020

Galerie města Přerova právě teď výstavou připomíná nedožitě jubileum Jiřího Vojzoly

Česká sportovní reportážní fotografie posledních tří desítek let by bez jména Přerovana Jiřího Vojzoly nebyla tím, čím je. Respektive čím byla... bohužel. Reportážní a dokumentární záběry, snímky mnoha druhů sportu, ale také ochutnávka fotografií přírodních krás z celého světa či z oblasti hudby, především jazzu – taková je retrospektivní výstava k nedožitým 70. narozeninám přerovského rodáka, významného fotografa, učitele a cestovatele Jiřího Vojzoly, kterou Galerie města Přerova verisimilně zahájila ve čtvrtek 9. ledna svou letošní výstavní sezónu.

„Jedná se sice o klasickou jubilejní výstavu, takže její dramaturgie je poměrně jasná. Nechceme ale návštěvníkům nabízet klíše v podobě časosběrného průřezu tvorbou. Vzpomínáme na Jiřího Vojzolu jako na všestranně nadaného nezávislého fotografa na volné noze, který se nebal experimentovat se stále novými kompozicemi. Fotografování sportu se systematicky věnoval od poloviny sedmdesátých let, postupně se od tenisu, který ho definoval asi nejvíce, pracoval k hokeji, lehké atletice, basketbalu nebo golfu,“ popsala výstavu její kurátorka Lada Galová. Jak doplnila, součástí instalace jsou i fotky fotbalu, volejbalu, lyžování a řady dalších sportů.

První výstava po Vojzolově odchodu před rokem a čtvrt v jeho rodném městě tak představuje umělce v širší doposud v Přerově nerealizované. „Premiérově jsou například vystaveny některé snímky přírodních krás. Často fotil domorodce na Novém Zélandu, Austrálii, Fidži, Polynésii, Mikronésii, Maledivách, Malajsii, Spojených arabských emirátech, Kanadě, Hong-Kongu, Číně nebo Indo-

nesii,“ uvedla Galová. Vystavené fotografie pocházejí z některých realizovaných výstav v minulosti. „Nechybí například snímek slovenské tenistky Dominiky Cibulkové v nadživotní velikosti, jež se stal součástí vstupu do slovenského pavilonu na Světové výstavě Expo 2015 v Miláně,“ nastínila jedno z překvapení výstavy vedoucí galerie Lada Galová.

Fotografie jsou zapůjčeny nejen od rodiny, ale také ze soukromých sbírek. Vedle manželky Kamily Vojzolové se na přípravách na výstavu podílely některé instituce, jako například agentura TK Plus Prostějov nebo Nadační fond Přerovského jazzového festivalu. „Jiří Vojzola si rád zafotografoval v rodném Přerově i na zdejších jazzových festivalech,“ připomněla Galová.

Výstava počítá vedle prezentace fotografické tvorby také s upomínkou zásadních momentů Vojzolových úspěchů mimo objektů. Své místo ve výstavních vitrínách tak zaujmou ocenění, která za svou uměleckou tvorbu posbíral.

„Výstava s výmluvným názvem „Jiří Vojzola 70“ potrvá do neděle 9. února, o čtyři dny později ji vystřídá oslava desátých narozenin existence Galerie města Přerova,“ doplnila pozvánku Lada Galová.

ČAJ O PÁTÉ

Neformální posezení s názvem Čaj o páté připravuje každé poslední pondělí v měsíci pobočka městské knihovny v Přerově na Hranické ulici 93/14 v Předměstí. Přijít posedět a popovídat si tedy můžete 27. ledna, 24. února a 30. března, kdy jindy než „o páté“. Od 17 hodin se na vás těší pracovníci pobočky knihovny v Předměstí.

Jiří Černý o Karlu Plíhalovi

V úterý 21. ledna 2020 se v klubu Teplo na Horním náměstí v Přerově uskuteční od 18 hodin další z poslechových pořadů Jiřího Černého. Tentokrát bude předmětem zájmu přední osobnost českého folku, přerovský rodák, kytarista, zpěvák, skladatel, textař, básník, hudební režisér a aranžér Karel Plíhal. Vstupné na pořad v předprodeji činí 100 Kč, v den konání na místě 130 Kč. Akci pořádá Duha klub Dlažba Přerov.

Připravované přednášky v městské knihovně

I v letošním roce pokračuje Městská knihovna v Přerově na svých pobočkách s oblíbenými cykly tematicky pestrých přednášek

Ve čtvrtek 23. ledna jistě zaujme všechny příznivce zdraví přednáška Pavlína Dočkalíkové na téma Reflexní terapie jako zdravý životní styl. Pracovníci knihovny spolu s přednášející se na posluchače těší od 17 hodin v učebně knihovny v pobočce na Žerotínově náměstí. Ve stejný den nabízí přednášku také pobočka na Hranické 93/14 v Předměstí. Zde se prostřednictvím Jaroslavy Koryčánské můžete od 16 hodin dozvědět

něco o neuro-vývojové stimulaci.

Milovníci cestování si zcela jistě nenechají ujít středu 29. ledna, kdy v prostorách pobočky Ministerstva zemědělství ČR v Přerově, na Wurmově 2 (Zelený dům) vystoupí v 17 hodin Jiří Kalát, aby povykládal o svých cestách po Estonsku. (O přednášce podrobněji referujeme dále).

Naproti tomu ve čtvrtek 6. února je pro vás připravena přednáška

pod názvem Čaj–světový fenomén a s přednášející Zlatuší Knollovou se potkáte v učebně knihovny na Žerotínovo nám. 36, opět od 17 hodin. Stejná pobočka vám nabízí rovněž seznámení se s pohledem na Bílou horu trochu jinak. A jak, to se ve čtvrtek 12. března v 17 hodin dozvíte od přednášejícího Josefa Špidly.

Podrobnější informace získáte na webu www.knihovnaprerov.cz.

Cestovatelské besedy nepřestávají přitahovat

Cestovatelské besedy jsou tím, co Přerované a lidé z blízkého okolí stále více a více vyhledávají. Okouzující fotografie, pozoruhodná videa a mnohdy až neuvěřitelné zážitky z dalekých cest jsou tím, co návštěvníci přednášek zkrátka chtějí vidět a slyšet.

Své o tom ví i Městská knihovna v Přerově, která besedy se spisovateli z nejrůznějších koutů naší republiky pořádá již několikátým rokem a na návštěvnost si rozhodně nemůže stěžovat. Po listopadové besedě s přerovskými světoběžníky

Márovými, kterou navštívilo úctyhodných 140 posluchačů, zahajuje knihovna v lednu další cyklus cestopisných besed. Jako první zavítáme v roce 2020 do Estonska – země, která tvoří spolu s Litvou a Lotyšskem Pobaltské republiky.

Cílem této expedice pěti dobrodruhů bylo urazit 400 km po pobřeží kolem ostrova Saaremaa, a to ať už stopem, pěšky nebo třeba na kánoji.

Publicista a fotograf Jiří Kalát, který procestoval mj. USA, Aljašku, Guatemala, Mexiko, Turecko, Írán, Gruzii nebo Nový Zéland, strávil v Estonsku devět měsíců a byl touto zemí uchváten. Na své přednášce zavede posluchače nejen do historického města Tallin, ale také přímo doprostřed bažin národního parku Lahemaa.

Pokud chcete zakusit toto estonské dobrodružství i vy, přijďte ve středu 29. ledna 2020 od 17.00 hodin do sálu budovy Ministerstva zemědělství ČR v Přerově na Wurmově ul. 2 a staňte se součástí této jedinečné výpravy!

Pro bližší informace o všech pořádaných akcích Městské knihovny v Přerově sledujte nás na Facebooku a Instagramu a zejména pak na internetových stránkách knihovny www.knihovnaprerov.cz.

Strategická bitva o benzin ve výstavní síni Pasáž

17.12.1944 se odehrála na Přerovském ejvětší letecká bitva mezi 15. leteckou armádou USAAF a německou Luftwaffe JG 300 a Pasáž výstavou přibližuje podrobnosti této významné události – strategické bitvy o benzin a její první oběti na Přerovsku.

Návštěvníci se mohou seznámit s doposud neprezentovanými artefakty ze sbírek soukromých sběratelů a nadšenců letectví a zároveň se zařadit do slosování o vyhlídkový let nad Přerovskem, který zabezpečí firma Letecká škola Petr Navrátil Přerov. Slosování proběhne po ukončení výstavy před kamerami TV Přerov.

Výstava vznikla za spolupráce Jednoty ČsOL v Přerově „Jana Gayera“, Muzea Komenského v Přerově a Svazu leteců, pobočky Přerov.

O přiblížení celé tehdejší situace jsme poprosili historika Muzea Komenského v Přerově a člena klubu vojenské historie Mgr. Petra Sehnálka.

„V roce 1944 události spěly k porážce Německa, o čemž se mohli poprvé přesvědčit na vlastní oči občané okupovaného protektorátu, když v čím dál větší míře pozorovali přelety amerických bombardérů

vysoko nad svými domovy.

Aktivitu spojeneckého letectva nad naším územím umožnila invaze do fašistické Itálie, na jejíž půdě mo-

hly posléze vzniknout letecké základny těžkých bombardérů americké 15. letecké armády. Hlavním úkolem spojeneckých bombardérů

Pokračování na straně 3

Hradišť'an v Měšťáku

21. ledna 2020 rozezní prostory Městského domu v Přerově lyrické tóny houslí Jiřího Pavlice, který zde v 19.30 vystoupí se svou kapelou Hradišť'an - ojedinělým seskupením s vysokou uměleckou a interpretační úrovní, nezvykle širokým žánrovým záběrem a netradičním repertoárem, který v počátcích vycházel zejména z lidové tradice. Vstupné je možno zakoupit i on-line.

Dokončení ze strany 2

se stalo ničení německých závodů na výrobu letadel, gumáren, zbrojovek a zejména rafinerií syntetického benzínu, jež se nacházely hlavně v Blechhammeru a Odertalu v Horním Slezsku. Přístupové trasy k těmto cílům vedly nad Moravou, ježž obyvatelé se od počátku července stali svědky mohutné bombardovací ofenzivy – bitvy o „benzin“. Bombardéry ovšem nesměřovaly jen k hornoslezským cílům, protože jejich posádky měly pro případ špatné viditelnosti nad primárním cílem, určený také cíle sekundární. Mezi ně patřily podniky válečného průmyslu v různých moravských městech, a to včetně Přerova, který zakusil hrůzu bombardování 20. listopadu 1944. O necelý měsíc později, v neděli 17. prosince se nad regionem odehrál do té doby největší letecký střet války. K náletu na rafinerie v Horním Slezsku odstartovalo 527 těžkých čtyřmotorových bombardérů B-24 Liberator a B-17 Flying Fortress, doprovázených 300 stíhačkami P-38 Lightning a P-51

Mustang. Z druhé strany proti bombardérům vzletla stovka německých stíhaček FW-190A a Bf-109G, které na ně zaútočily v prostoru jihozápadně od Přerova. Ve vzdušných soubojích pak Němci sestřelili 22 bombardérů, přičemž tři z nich se zřítily u Kokor, Rokytnice a Troubek, a také 6 stíhaček, z nichž se jeden zřítíl u Vinar. Německé ztráty činily 30 sestřelených a 20 těžce poškozených strojů, z nichž jeden dopadl na pomezí obcí Želatovice, Tučín a Podolí. Během „bitvy o benzin“ americká 15. letecká armáda svrhla na vybrané cíle přes 300 tisíc tun bomb, přičemž zničila polovinu všech německých kapacit na výrobu pohonných hmot, vyřadila z provozu podstatnou část továren na stíhací letouny a narušila dopravní systém v okupované Evropě. Tolik k „bitvě o benzin“ Petr Sehnálek.

Výstava bude vernisáží zahájena ve středu 22. ledna 2020 v 17 hodin a ve Výstavní síni Pasáž si ji můžete prohlédnout až do 13. března 2020.

Fragmenty tvorby – Pavel Tasovský a Jiří Ryšavý

Na společné výstavě se v Přerově opět setkají malíř Jiří Ryšavý a umělecký kovář Pavel Tasovský

Pavel Tasovský, jeden z našich nejlepších uměleckých kovářů samostatně vystavuje od roku 1992. Ve vlastní dílně v Náměstí nad Oslavou se zabývá převážně výtvarným řešením a zpracováním architektonických doplňků interiérů a exteriérů soukromých i státních subjektů. Současně se též věnuje volné tvorbě za kterou získal řadu ocenění na kovářských sympoziích nejen doma, ale také v Rakousku i Německu.

Jiří Ryšavý, původem z Újezdce u Přerova, malířsky živelně zpracovává témata krajiny a přírodních detailů. Malíř samostatně vystavuje od r. 1971 a v současné době žije a tvoří na jihu Moravy ve Vranově nad Dyjí, v krajině mládí jeho ženy. Změna prostředí měla nepřehlédnutelný vliv na jeho tvorbu. Změnila se barevnost palety a uvolnila sevrženost malovaných tvarů. Na první pohled působí jeho současné malby zcela abstraktně. Známeli však malířův vývoj a naturel, vímáme, že jde vlastně o tvarovou

a barevnou stylizaci přírody – volné krajiny pozorované z letcovy perspektivy nebo naopak detaily až z mikrověta, které jej zaujaly a překvapovaly svou rozmanitostí. Oba výtvarníci se společně nesetkávají poprvé a to nejen na poli umělecké prezentace, jelikož jsou dlouholetými přáteli.

Jejich práce budou k vidění od čtvrtku 23. ledna 2020, kdy v 17 hodin proběhne ve výstavní síni Pasáž vernisáž za účasti obou autorů, až do 13. března, kdy ji vystřídá výstava Jana Pražana. K doplnění pozvánky můžeme ještě podotknout, že vernisáž hudebně podbarví kapela Dobrý ročník.

Zpravodaj Muzea Komenského v Přerově s přílohou Kultura Přerova získáte zdarma také ve VINOTÉCE U HANAČKY (Přerov, Pivovarská 1)

Spolusetkávání muzea s denním stacionářem

Od roku 2018 mají návštěvníci muzea možnost zakoupit si kromě klasických suvenýrů i několik originálních, ručně zhotovených výrobků klientů denního stacionáře Spolusetkávání Přerov, z. ú.

Spolupráce Muzea Komenského v Přerově a stacionáře vznikala postupně. Nejprve bylo dodáno na zkoušku jen několik produktů a když se ukázalo, že o ně mají návštěvníci zájem, tak se nabídka více rozšířila. Všechna díla mají tematiku spojenou s historií města Přerova. V současné době je možné zakoupit keramické mamuty, látkové tašky různých velikostí a tvarů s namalovaným městem a skleněné hrnečky, rovněž s motivem města.

Kdo vlastně jsme? Spolusetkávání Přerov, z.ú. je denní stacionář pro dospělé lidi z Přerova a okolí. Prvním krokem vedoucím k jeho vzniku byla v roce 1993 aktivita rodičů, kteří se rozhodli vytvořit zařízení, jež by poskytovalo služby mladým dospělým lidem s mentálním postižením tak, aby trávili svůj život smysluplným, tvůrčím a sebe-rozvíjejícím způsobem, zatímco rodiče budou moct chodit do práce. V roce 1994 bylo otevřeno zařízení pod novým názvem Centrum výchovy a vzdělávání mentálně postižených. Pro svůj provoz získalo od SPMP ČR do pronájmu dvě budovy na Kosmákově ulici, kde původně sídlila poradna pro rodinu.

Od roku 2014 musel stacionář změnit právní subjektivitu, z občanského sdružení (o.s.) se stal zapsaný ústav (z.ú.) s novým názvem Spolusetkávání Přerov, z.ú. V roce 2019 oslavil 25 let svého trvání.

Již od počátku existence zařízení jsou služby zaměřeny na individuální práci s klientem, na jeho rozvoj a smysluplný život podobný tomu, který vedou jeho vrstevníci. V průběhu let se ale přístup ke klientům posunul od stoprocentní péče o uživatele po fyzické a psychologické stránce k důrazu na jeho in-

dividualitu s co největším přebíráním zodpovědnosti za svůj vlastní život. V současnosti nabízí zařízení mnoho různorodých aktivit. V rámci každodenních činností jsou uživatelé povzbuzováni při samoobslužných činnostech, dělají individuální pokroky v aktivitách, které potřebují pro každodenní život (např. uvařit si kávu, rozříznout a namazat rohlík, připravit si jednoduché jídlo, zvolit správné oblečení vzhledem k počasí, koupit a připravit si svačinu na výlet atd.). K tomu mají klienti možnost účastnit se tvoření v pracovních dílnách, k dispozici je keramická dílna, cvičná kuchyň, dílny malování na sklo, hedvábí a textil, také práce s proutím, nově zkouší modrotisk. Velkou výhodou je také to, že Spolusetkávání má vlastní zahradu, a tak si mohou uživatelé vyzkoušet pěstování různých plodin i běžné zahradnické práce, ke kterým by se mnozí doma vůbec nedostali. Uživatelé mají také ukončenu povinnou školní docházku, ale protože se každý z nás učí celý život, tak mohou docházet na individuální výuku, kde si podle aktuálních potřeb rozšiřují své vědomosti. V nabídce volnočasových činností jsou rovněž výlety, kulturní akce, procházky apod. Část klientů s lehkým handicapem odchází po přípravě u nás do chráněných dílen, zaměstnání nebo do chráněného bydlení.

Spolupráce s Muzeem Komenského v Přerově si velmi vážíme, protože naši uživatelé tak mají možnost vidět, že se jejich výrobky líbí, že dělají radost návštěvníkům, a zisk z prodeje pak následně využíváme na nákup materiálu pro další činnosti v našich dílnách.

Hana Sehnálková

FLERET, VHS a 30 let Dlažky

V letošním roce slaví Duha klub Dlažka Přerov již 30 let své existence a v duchu oslav se ponese celý letošní rok. Nejen pro své příznivce, ale pro širokou veřejnost je připravena 25. ledna 2020 v přerovském Věčku od 17.30 oslava, na níž plynule naváže v 19.30 koncert známých folckových kapel Fleret a VHS. Cena vstupného na koncert je v předprodeji do 23. ledna 200 Kč, na místě v den koncertu pak 300 Kč.

A jízda s Dlažkou pokračuje

HARAFICA

V úterý 28. ledna 2020 od 19.00 můžeme zažít v klubu Teplo v rámci oslav 30 let Dlažky hudební smršť v podání jedné z nejlepších cimbalových muzik - na pódium v plné síle vystoupí Harafica z Uherského Hradiště. Osmičlenná kapela vznikla v roce 1999 jako jedna z mladých cimbalových muzik při uherkohradištské ZUŠ. V roce 2005 se osamostatnila a ve stejném složení začala působit pod názvem Harafica. Kapela se pohybuje zejména v oblasti tradičního folklóru a v současné době rovněž rozvíjí spolupráci na projektech s herci Slováckého divadla v Uherském Hradišti.

Vstupné na koncert v předprodeji (do 27. 1. 2020) činí 200 Kč, v den koncertu 250 Kč. Více informací na www.dlazka.cz.

Galerie města Přerova letos oslaví již desáté narozeniny

Připomenutí všech vystavovatelů k desátému výročí existence Galerie města Přerova prostřednictvím plakátů uskutečněných výstav, úvodních panelů k nejvýznamnějším z nich a oživení tvorby některých autorů. Taková bude narozeninová výstava ke kulatému výročí galerie, kam ročně přichází kolem dvou desítek tisíc návštěvníků.

„Neopomeneme poukázat ani na jedinou výstavu, kterých se za dobu trvání existence v galerii uskutečnilo 156. Autorů bylo ale ve skutečnosti mnohem více, ty bychom mohli počítat na stovky. Když si jen vezmete, že každoročně na jaře představíme například tvorbu zhruba třiceti absolventů Základní umělecké školy Bedřicha Kozánka v Přerově. Nerozlišuji mezi většinou, délkou tvorby ani kupní silou na uměleckém trhu, setkání s každým autorem je inspirací a posunem k dalšímu vnímání umění kolem nás, ať už v jakékoli po-

době,“ říká vedoucí galerie a kurátorka většiny výstav Lada Galová.

Vzpomínková výstava bude zahájena slavnostní vernisáží ve čtvrtek 13. února v 17 hodin a potrvá do 15. března 2020.

Zhosta chaso zhosta, konec masopusta

„Zhosta chaso zhosta, konec masopusta“ provolává Slamák na náměstí TGM v Přerově. Spolu s ním už jsou na náměstí také medvěď s medvěďákem, bába s nůš, ženich s nevěstou, vodník, kominík, žid, cigán s cigánkou, smrtka s kosou, víla, řezník, kůň, koza, policajt, pošták, markytánka v tradičních maskách členové FS Haná Přerov, Cukrle a další příznivci jako třeba prasátko, kočička, indián, kolibřík, bába kořenářka, elf, černoška z Ghané, šašek a třeba sněhulák. Hraje muzika, lidé se schází a stárek se stárkovou v hanáckých krojích netrpělivě čekají na pana starostu, aby mohli požádat o masopustní právo a provést veselý průvod městem. Pan starosta ale předá právo pouze s jednou podmínkou: „Slébite-li mi věč, že budete právo zachovávat a v óctě mět a že budete na pořádek a bezpečnost ve městě dbat a špatnost sódit a trestat, z moci mi svěřené vám právo a s nim aji vládu ve městě předám.“

Stárka to ale nezaskočí: „Toto já vám za chaso přerovské slebojo a za právo, koláče a slivovicu děkojo. Mozeko, sólo pro pana starostu.“ Právě teď vrcholí masopustní veselí zahajující předvelikonoční půst.

Obnovená tradice, která se uskuteční v Přerově už podvanácté. Od radnice se po prověřené a vychozené trase vydá průvod na faru, potom k „panímámé“ Jirků, Jiráskovou ulici přes nám. TGM k vinotéce U Hanačky a krámku s kořením Hanky Knihanky vzhůru k Hornímu náměstí do muzea a na konečnou štaci na Katovně. Cestou se samozřejmě zpívá a hraje s muzikou Okybača a Hanáckou mōžekou Litovel, tancuje s medvědem, dává se pozor na smrtku s kosou, předchází se Slamák za „dobrou úrodu“, respektuje se stárek se stárkovou, hlídá se policajt s ferulí, jestli dobře vyplácí špatnost. To vše se musí stihnout od 9.00 do 13.00 hodin v sobotu 22. 2. 2020.

Martin Čepelík a Andrea Mineva

Martin Čepelík je nejen písničkářem, ale také lékařem Kliniky dětské chirurgie a traumatologie Thomayerovy nemocnice v Praze a amatérským hercem s domovskou scénou v divadle Radar. Od roku 2014 vystupuje v duu s kladenskou zpěvačkou Andreou Minevou, která je jeho partnerkou nejen na pódiu.

A jak jim to šlape, o tom se můžou přesvědčit všichni vyznavači folkové hudby ve čtvrtek 13. února 2020 od 19.30 v přerovském klubu Tepló.

Na pivo s Jeffem Alkirem

Nadační fond Blues nad Bečvou a Restaurace Pivovar si připravili opravdovou lahůdku - v Přerově vystoupí Jeff Alkire, saxofonista, který dlouhá léta doprovázel takové hvězdy jakými jsou Ray Charles, John Lee Hooker, Terry Gibbs nebo Joe Farrell. Vystudoval Berklee College of Music a California Institute of the Arts. Nyní žije v Sacramento v Kalifornii.

Nenechtejte si ujít tuto hudební lahůdku v úterý 18. února 2020 od 19:30 v přerovské restauraci Pivovar!

Všechny přerovské i přespolní do masopustního průvodu srdečně zve Cukrle a Folklorní soubor Haná Přerov

Na co se vypravit do Městského domu?

I když je plesová sezóna v plném proudu, přesto se program Městského domu neomezuje pouze na taneční „vášně ve věru“. Stejně jako po celý rok i nyní připravuje pro milovníky divadla bohatý program.

Mysleli jste si, že Vás už nic nedokáže rozesmát? Přijďte se podívat 29. ledna v 19.30 na volné pokračování kultovní one man show Caveman a seznámit se s hrdinkou nového představení o jeskynní ženě **Cavewoman**. Pobaví Vás trochu jiný pohled na lásku a partnerské vztahy, na to, co dělá muže mužem a ženu ženou, v komedii, která se s vtipným nadhledem zamýšlí nad věčným soubojem obou pohlaví.

A protože legrace není nikdy dost, zcela jistě neuškodí ani slavná francouzská komedie **Nalevo od výťahu** v podání Romana Vojtky a dalších. V úterý 11. února od 19.30 tedy sraz nalevo do výťahu!

Ano - i fašadník má právo poseďet jednou za čas v nobl podniku s kultivovanou dámou. Jenže věc má háček - „hřeším, hřeším, hřeším a co je na tom k vodsouze-

ní...“ony dámy jsou poněkud lehčích mravů. Ano, poznali jste - **Světáci!** Notoricky známá filmová hudební komedie Vratislava Blažka a Zdeňka Podskalského s písněmi Evžena Illína a Vlastimila Hály z roku 1969 trůní od své premiéry na špičce žebříčků nejoblíbenějších českých filmů. V divadelní úpravě a v režii Lumíra Olšovského se na jevišti objeví stálice Divadelní společnosti Háta, ale i nové populární tváře. Na nestárnoucí komedii se do „Měšťáku“ můžete přijít podívat ve středu 4. března 2020 od 19.30.

No a kdo by neznal Všechnopárty, že? Ale protože člověk nemůže mít všechno, je na čtvrtek 26. března 2020 do 19.30 připravena Minipárty s Karlem Sípem. Nenechte si tedy ujít zcela novou zábavnou talk show moderátora a textaře Karla Šípa,

kteřá navazuje na již zmíněnou televizní Všechnopárty. Hostem přerovské talk show bude populární bavič Josef Náhlavský a prostor dostanou také dotazy diváků.

RADŮZA

Představovat zde Radůzu by bylo nejspíš zbytečné, proto rovnou k věci. V úterý 18. března vystoupí se svou kapelou od 20.00 v přerovském klubu Teplo. A na co se můžeme těšit? Tentokrát nám představí průřez dosavadní tvorbou. Zazní nejen písně z nových alb, ale i písníčky z prvních desek a také ty, které na své vydání teprve čekají. Radůza se zvládne doprovodit na několik hudebních nástrojů, její zpěv hřmí, ale i jemně vypráví dojemné příběhy, jako například v nádherných baladách Madeleine nebo Jeannine, které se staly skvostem jejího repertoáru.

Důležité upozornění - koncert je na sezení, proto je více než žádoucí zajistit si vstupenky zavčas. Je to levnější a je to na jistotu!

JACK MOORE POPRVÉ V ČESKU!

Syn slavného Garyho Moorea poprvé v Česku! Koncert věnovaný jednomu z nejvšestranějších kytaristů všech dob nabízejí spolupořadatelství Městský dům a Nadační fond Blues nad Bečvou. Mimořádně talentovaný kytarista a skladatel Jack Moore vystupoval spolu se svým slavným otcem Garry Moorem. Ale nejen s ním - společnost dělal i dalším hvězdám, jakými jsou Otis Taylor, Joe Bonamasa nebo Deep Purple na koncertech a festivalech po celém světě. My za Jackem do světa nemusíme, Jack přijde za námi! A kdy? Ve čtvrtek 12. března 2020 od 19.30 je tady. **Gary Moore Tribute band feat. Jack Moore, Gary's son** v Městském domě v Přerově.

Rok 1928: svítící malý státní znak a trikolóra k oslavě 10. výročí vzniku republiky.

Rok 1936: vlajková výzdoba Středomoravské výstavy na nábreží řeky Bečvy.

Nejvýznamnější symbol české státnosti letos slaví 100 let existence. Schválením zákona č. 252/1920 Sb. byly dne 30. 3. 1920 zavedeny státní symboly mladé republiky, tvořené státní vlajkou, malým, středním a velkým státním znakem a také standardou prezidenta republiky. Vlajku, která přetrvala existenci Československa a dodnes prezentuje Českou republiku, navrhl v roce 1919 Jaroslav Kurza. Tento úředník a amatérský heraldik vyšel z motivu bicolóry v tradičních českých barvách bílé a červené, kterou vhodně doplnil modrým klínem, reprezentujícím Slovensko.

Státní vlajky jako součást slavnostní výzdoby během Středomoravské výstavy.

ČERVENOMODROBÍLÉ STOLETÉ JUBILEUM

Během Středomoravské výstavy státní vlajky důstojně ozdobily takřka celý Přerov.

Vlajkami vyzdobená Husova třída jako reprezentativní vstup do města v průběhu výstavy.

Rok 1937: Velká státní vlajka pokryla katafalk při trýzně za prvního prezidenta ČSR T. G. Masaryka.

Rok 1939: ještě krátce po okupaci mohla vlajka rozbitého státu veřejně zavláť, než byla zakázána.

Rok 1945: po šestileté odmlce vlajky i vlaječky opět hrdě zavlály při přerovském povstání.

V době diktatury komunistické strany v letech 1948 až 1989 se ve společnosti státní vlajky pevně usadila vlajka SSSR, jako symbol servility k vládcům celého východního bloku.

Státní vlajka byla nedílným symbolem revolučních událostí listopadu roku 1989.

100 let domu Lešetín

V roce 1929 pořídil začínající profesionální fotograf František Toth z balkonu domu č.p. 1692 na rohu Čechovy ulice a náměstí Svobody snímek jižní strany tohoto náměstí. Fotografii použila firma Grafo Čuda Holice pro výrobu pohlednice na objednávku papírnictví Bedřicha Ferta v Bartošově ulici. Hlavním motivem obrázku je vkusně upravený park a také jižní fronta tvořená obytnými domy stavebního a bytového družstva Lešetín.

Družstvo vzniklo v roce 1910 s cílem zpřístupnit možnost vlastního bydlení i pro méně bohaté obyvatele. Název družstva byl odvozen z díla Svatopluka Čecha Lešetínský kovář. Úkol zajistit pro své členy levné a zdravé bydlení začal Lešetín plnit již záhy, a tak do první světové války postavil podél silnice na Moštěnici za městským hřbitovem 58 rodinných domků a vytvořil zde novou čtvrť, která byla v roce 1912 pojmenována Na Lešetíně. Po přestávce vynucené velkou válkou se Lešetín pustil i do stavby domů činžovních. Svou poválečnou výstavbu družstvo zahájilo v roce 1919 za Čechovou ulicí na tzv. Loučkách (mezi Jungmannovou a Nerudovou ulicí). Toto prostranství bylo přejmenováno v prosinci 1918 z náměstí na Loučkách na náměstí Svobody. V roce 1920 zde byly dokončeny dva třípatrové obytné domy, v jejichž společném štítě se hrdě skvěl nápis Lešetín. Stavební ruch zde však neutichl, a tak v roce 1921 byly po stranách Lešetína dokončeny další dvě novostavby rožních domů a náměstí získalo svůj jižní okraj. K novým domovům tehdy přišlo několik desítek členů družstva s rodinami. Vzhledem k tomu, že Přerov se tenkrát pyšnil přídomkem „město železničářů“, tvořily značnou část obyvatel činžovních domů Lešetína rodiny zdejších „ajznbobáků“. V levém rožním domě například bydlel zaměstnanec dílen výtopny Jan Němec, který byl spolu se svým synem, armádním důstojníkem a velitelem zpravodajského výsadku do protektorátu, Bohuslavem popraven v roce 1942 za odbojovou činnost. V tomto domě bydlel technický úředník SME a amatérský fotograf Emil Křemen. V sousedním čísle 13 žila rodina strojmistra cukrovaru Zahradníčka, jehož syn Emanuel, zesnulý v dubnu 1933, je označován za první oběť fašismu v Československu, jelikož podlehl následkům zranění z útoku příznivců fašizující strany Národní liga. Domy číslo 14 a 15 obývaly zejména rodiny železničářů, poněkud pak z výtopny. V čísle 15 bydleli strojívníci Navrátil, Král a Kreml, který zahynul při přerovském povstání, nebo jejich představený oficiál Kovář či osm dalších zaměstnanců dílen. Dnešní Přerovany jistě upoutá parková úprava náměstí. S první cílenou výsadbou stromů v tomto prostoru začal již v roce 1885 zdejší okrašlovací spolek. O zřízení skutečného parku se zasloužil lékárník Vít Nečas, který se roku 1913 stal předsedou právě okrašlovacího spolku. V roce 1921 totiž vymohl, aby město vyčlenilo na výsadbu stromů na tehdejší poměry vysokou sumu 5 000 korun. Obyvatelé náměstí Svobody dokonce založili zvláštní společnost nazvanou Výbor na ochranu a udržování parku na náměstí Svobody, jenž se za vedení bývalého důstojníka Františka Šťastného stala v roce 1927 součástí okrašlovacího spolku.

Petr Sehnálek

ZPRAVODAJ MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ, LEDEN–BŘEZEN 2020

Texty: Aleš Drechsler, Lada Galová, Šárka Glosová, Radim Himmler, Josef Chytil, Marta Jandová, Jarmila Klímová, Andrea Kopečková, Helena Kovářová, Jan Lauro, Kamil Lukeš, Pavel Ondřík, Petr Sehnálek, Hana Sehnálková, Kristina Sehnálková, Zdeněk Schenk, Markéta Straková a Olga Tausingerová
Foto: archiv Muzea Komenského v Přerově, KIS Přerov a spolku Cukrle, Daniela Martinová, Oak Photography a Iveta Slámová

Redakce a grafická úprava: Kristina Sehnálková

Vydalo Muzeum Komenského v Přerově, p.o., Horní nám. 7/7, 750 02 Přerov IČO: 00097969. Zaregistrováno MK ČR pod zn. MK ČR E 21496.

Příští číslo vyjde 6. dubna 2020. Změna uveřejněného programu vyhrazena!

Všechny akce pořádané Muzeem Komenského v Přerově, p.o., budou pořizovány obrazové a zvukové záznamy za účelem prezentace organizátora akce. Muzeum Komenského v Přerově, p.o., nenese odpovědnost za záznamy pořízené a zveřejněné jinými subjekty. http://www.prerovmuzeum.cz/img/muzeum/GDPR/2018_03_Informace_o_zpracovani_osobnich_udaju_web.pdf. Muzeum Komenského v Přerově je zřízeno a financováno Olomouckým krajem.

